

DOI: 10.52363/2414-5866-2026-1-29

УДК 351:316.35:323.2

***Придолоба Володимир**, аспірант кафедри публічного управління та адміністрування Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова м. Хмельницький
ORCID:0009-0002-7062-6087*

***Pridoloba Volodymyr**, graduate student of the Department of Public Management and Administration of the Leonid Yuzkov Khmelnytskyi University of Management and Law*

СТРУКТУРИ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА У ВЗАЄМОДІЇ З ОРГАНАМИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ: ОСНОВНІ СТРАТЕГІЇ І ТИПОЛОГІЯ ВІДНОСИН

STRUCTURES OF CIVIL SOCIETY IN INTERACTION WITH PUBLIC ADMINISTRATION BODIES: KEY STRATEGIES AND TYPOLOGY OF RELATIONS

У статті здійснено комплексний аналіз взаємодії структур громадянського суспільства з органами публічного управління в умовах трансформації сучасних управлінських систем. Обґрунтовано, що громадянське суспільство виступає важливим суб'єктом публічного управління, який забезпечує не лише представництво інтересів громадян, але й бере активну участь у формуванні, реалізації та контролі публічної політики. Визначено, що ефективність такої взаємодії значною мірою залежить від рівня інституційного розвитку, нормативно-правового забезпечення, а також сформованості культури партнерства та довіри між державою і суспільством.

Систематизовано основні стратегії взаємодії, зокрема участі, партнерства, контролю, адвокації та конфліктної взаємодії, розкрито їх зміст, функціональне призначення та роль у забезпеченні демократичного врядування. Доведено, що зазначені стратегії не існують ізольовано, а формують комплексну систему взаємодії, у межах якої поєднуються різні форми впливу громадянського суспільства на управлінські процеси. Особливу увагу приділено визначенню типології відносин між органами публічного управління та структурами громадянського суспільства, яка базується на таких критеріях, як

характер взаємодії, рівень довіри, розподіл ресурсів та інституційна спроможність сторін. Виокремлено партнерський, коопераційний, конкурентний, конфліктний і контрольний типи відносин, охарактеризовано їх особливості та умови формування.

Окремо проаналізовано специфіку взаємодії в Україні, де спостерігається поєднання різних стратегій і типів відносин, що зумовлено трансформаційними процесами, євроінтеграційним курсом та впливом воєнного стану. Наголошено на посиленні ролі громадянського суспільства, зокрема у формі волонтерських та партнерських ініціатив, які забезпечують виконання частини функцій держави в умовах кризи. Водночас акцентовано на збереженні елементів конфліктності та недостатнього рівня інституційної довіри, що потребує вдосконалення механізмів взаємодії.

Зроблено висновок про необхідність формування цілісної теоретико-методологічної бази дослідження стратегій і типології відносин між державою та громадянським суспільством як передумови підвищення ефективності публічного управління та забезпечення сталого розвитку.

Ключові слова: *публічне управління, механізми публічного управління, партнерство, громадянське суспільство, органи публічного управління, партнерство між лідерами суспільної думки та органами публічного управління.*

The article presents a comprehensive analysis of the interaction between civil society structures and public administration bodies under conditions of transformation in modern governance systems. It substantiates that civil society acts as a significant actor in public administration, ensuring not only the representation of citizens' interests but also active participation in the formulation, implementation, and monitoring of public policy. The effectiveness of such interaction largely depends on the level of institutional development, the regulatory and legal framework, as well as the maturity of a partnership culture and trust between the state and society.

The study systematizes the main strategies of interaction, including participation, partnership, control, advocacy, and conflict-based interaction, and examines their content, functional purpose, and role in ensuring democratic governance. It is demonstrated that these strategies do not exist in isolation but form a comprehensive system of interaction within which various forms of civil society influence on governance processes are combined. Particular attention is given to defining a typology of relations between public administration bodies

and civil society structures, based on criteria such as the nature of interaction, the level of trust, resource allocation, and the institutional capacity of the parties. The partnership, cooperative, competitive, conflictual, and control types of relations are identified, with their features and conditions of formation characterized.

The article also analyzes the specifics of interaction in Ukraine, where a combination of different strategies and types of relations is observed due to ongoing transformation processes, the European integration course, and the impact of martial law. The strengthening of civil society's role is emphasized, particularly through volunteer and partnership initiatives that ensure the performance of certain state functions in times of crisis. At the same time, the persistence of elements of conflict and an insufficient level of institutional trust is highlighted, necessitating the improvement of interaction mechanisms.

It is concluded that there is a need to develop a coherent theoretical and methodological framework for studying strategies and typologies of relations between the state and civil society as a prerequisite for enhancing the effectiveness of public administration and ensuring sustainable development.

Keywords: *public administration, public administration mechanisms, partnership, civil society, public administration bodies, partnership between opinion leaders and public administration bodies.*

Постановка проблеми. У сучасних умовах трансформації публічного управління, що відбувається під впливом демократизації, євроінтеграційних процесів та цифровізації суспільства, істотно зростає роль структур громадянського суспільства як повноправних суб'єктів формування та реалізації публічної політики. Переорієнтація державного управління від ієрархічних моделей до мережевих і партнерських підходів зумовлює необхідність переосмислення механізмів взаємодії між органами публічної влади та інститутами громадянського суспільства.

Посилення запиту на відкритість, прозорість і підзвітність влади, особливо в умовах суспільних викликів і кризових явищ, актуалізує питання ефективних стратегій взаємодії, здатних забезпечити не лише формальну участь громадськості, а й її реальний вплив на процеси прийняття управлінських рішень. У цьому контексті важливого значення набуває систематизація підходів до визначення типології відносин між державою та громадянським суспільством, зокрема в аспекті співпраці, партнерства, координації, конфлікту та контролю.

Особливої ваги зазначена проблематика набуває для України, де в умовах воєнного стану, реформування системи публічного управління та відновлення держави спостерігається суттєва активізація громадянського

суспільства. Волонтерські організації, громадські об'єднання та інші інституції відіграють ключову роль у забезпеченні обороноздатності, соціальної підтримки населення, а також у контролі за діяльністю органів влади. Це обумовлює необхідність наукового осмислення нових форм взаємодії, які виходять за межі традиційних адміністративних моделей.

Водночас недостатня концептуалізація стратегій взаємодії, фрагментарність нормативно-правового забезпечення та відсутність єдиного підходу до класифікації типів відносин між зазначеними суб'єктами ускладнюють формування ефективної управлінської практики. Потреба у виробленні цілісної теоретико-методологічної бази, що враховує як національні особливості, так і кращі міжнародні практики, визначає доцільність глибокого дослідження цієї проблематики.

Наукове опрацювання структур громадянського суспільства у взаємодії з органами публічного управління, з урахуванням стратегічних підходів та типологізації відносин, є важливим напрямом розвитку сучасної теорії та практики публічного управління.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останні наукові дослідження та публікації, присвячені проблематиці розвитку громадянського суспільства, взаємодії органів публічної влади з громадськістю та формуванню партнерських відносин між інститутами громадянського суспільства і органами публічного управління, засвідчують стійку тенденцію до зростання наукового інтересу до цієї тематики як у вітчизняному, так і в зарубіжному академічному середовищі. Така увага зумовлена трансформацією моделей публічного управління у напрямі відкритості, інклюзивності та мережевої взаємодії, що актуалізує необхідність поглибленого теоретичного осмислення ролі громадянського суспільства як активного суб'єкта управлінських процесів.

У працях І. Аль-Атті акцентується увага на інституційно-організаційному інструментарії взаємодії органів влади з громадськістю. О. Рачинська у своїх дослідженнях зосереджується на соціально-психологічних та комунікативних засадах взаємодії, підкреслюючи визначальну роль довіри, взаємоповаги та конструктивного партнерського діалогу. У свою чергу, О. Михайловська акцентує увагу на необхідності формування цілісної концептуальної основи партнерства між органами публічної влади та інститутами громадянського суспільства. Вагомий внесок у дослідження механізмів взаємодії зробили Н. Липовська, К. Сахарова та О. Шевченко, які розглядають координаційні аспекти співпраці між органами публічного управління та громадянським суспільством.

Водночас аналіз сучасного стану наукових розробок свідчить про наявність певної фрагментарності у дослідженні даної проблематики. Попри значну кількість праць, присвячених окремим аспектам взаємодії – таким як участь громадськості, партнерство, громадський контроль або комунікаційні механізми – недостатньо уваги приділяється комплексному осмисленню основних стратегій взаємодії та системній типологізації відносин між структурами громадянського суспільства та органами публічного управління. Відсутність інтегрованого підходу до аналізу цих явищ обмежує можливості формування цілісної теоретичної моделі взаємодії, що, у свою чергу, ускладнює розробку ефективних управлінських рішень у практичній площині.

Цілі дослідження є системний аналіз основних стратегій і типологій відносин структур громадянського суспільства у взаємодії з органами публічного управління.

Виклад основного матеріалу. Структури громадянського суспільства у сучасних умовах розвитку публічного управління виступають не лише як автономний соціальний сегмент, але і як інституційно оформлений партнер держави, що бере участь у виробленні, реалізації та контролі публічної політики. Їх взаємодія з органами публічного управління є складною багаторівневою системою соціально-політичних, правових та організаційних відносин, що формуються під впливом демократичних трансформацій, інституційного розвитку та потреб забезпечення балансу публічних і приватних інтересів.

У науковому дискурсі громадянське суспільство розглядається як сукупність незалежних від держави інститутів, організацій і практик, які забезпечують реалізацію прав і свобод громадян, а також виконують функції соціального контролю, комунікації та представництва інтересів. Його інститути виступають повноцінними суб'єктами публічного управління, здатними впливати на управлінські процеси через механізми участі, консультацій, партнерства та контролю [1]. У свою чергу, держава в умовах переходу до моделі публічного управління змінює характер взаємодії з громадянським суспільством, відходячи від домінування адміністративно-командних методів до більш відкритих, мережових та кооперативних форм.

У сучасній теорії публічного управління взаємодія між структурами громадянського суспільства та органами влади розглядається крізь призму функціонально орієнтованих стратегій, що відображають різні форми впливу громадськості на процеси вироблення та реалізації публічної політики. Такий підхід дозволяє систематизувати інструменти участі

громадськості та визначити їхню роль у забезпеченні демократичного врядування.

Стратегія участі передбачає інституціоналізоване залучення громадян та їх об'єднань до процесів прийняття управлінських рішень через громадські слухання, консультації, діяльність дорадчих органів та інструменти електронної демократії. Як зазначає А. Фунг, різні моделі участі громадськості безпосередньо впливають на якість управлінських рішень і рівень їх легітимності, оскільки забезпечують врахування інтересів широкого кола стейкхолдерів [2]. У документах ОЕСР також підкреслюється, що залучення громадськості є ключовим елементом відкритого врядування та сприяє підвищенню довіри до влади [3].

Стратегія партнерства відображає більш глибокий рівень взаємодії, коли інститути громадянського суспільства виступають співвиконавцями державної політики. Вона включає реалізацію соціальних програм, участь у наданні публічних послуг та спільну розробку політичних рішень. За оцінками Світового банку, залучення громадських організацій до реалізації державних програм підвищує їх ефективність і адресність, особливо у соціальній сфері [4]. У наукових працях українських дослідників також підкреслюється, що партнерство сприяє формуванню нових моделей співуправління та розвитку соціального капіталу [5].

Стратегія контролю реалізується через механізми громадського нагляду, антикорупційної діяльності, моніторингу та оцінювання діяльності органів влади. Вона є ключовою для забезпечення підзвітності та прозорості публічного управління. За даними Transparency International, активна участь громадянського суспільства у здійсненні контролю є одним із найефективніших інструментів запобігання корупції та підвищення ефективності державних інституцій [6]. В Україні розвиток цієї стратегії пов'язаний із впровадженням механізмів відкритих даних, електронних закупівель та громадського моніторингу.

Стратегія адвокації передбачає просування інтересів соціальних груп через вплив на процес формування державної політики. Вона реалізується шляхом проведення адвокаційних кампаній, підготовки аналітичних матеріалів, участі у консультаціях і використання інструментів прямої демократії. Як зазначають М. Кек і К. Сіккінк, адвокаційні мережі відіграють важливу роль у транснаціональному поширенні норм і впливі на державну політику, особливо у сфері прав людини [5].

Стратегія конфліктної взаємодії проявляється у формі протестів, громадянської непокорності та публічної критики влади. Незважаючи на потенційну дестабілізуючу роль, вона виконує важливу функцію корекції

державної політики. Згідно з теорією соціальних рухів Чарльз Тіллі, протестна активність є невід'ємною складовою політичного процесу та механізмом впливу суспільства на владу у випадках, коли інституційні канали взаємодії є обмеженими або неефективними [7].

Кожна зі стратегій взаємодії відображає окремий вимір відносин між громадянським суспільством і державою, а їх поєднання формує цілісну систему демократичного врядування. Використання цих стратегій у комплексі дозволяє забезпечити баланс між участю, співпрацею, контролем і суспільним впливом на державну політику, що є необхідною умовою ефективного функціонування сучасних публічно-управлінських систем.

Типологізація відносин між органами публічного управління та структурами громадянського суспільства є важливим аналітичним інструментом для розуміння характеру їхньої взаємодії, оскільки дозволяє системно оцінити рівень інституційного розвитку, ступінь демократизації та ефективність механізмів врядування. У науковій літературі наголошується, що характер цих відносин визначається сукупністю чинників, серед яких ключовими є рівень взаємної довіри, баланс владних і ресурсних можливостей, ступінь автономії громадянського суспільства, а також зрілість правових і організаційних механізмів взаємодії [8].

Партнерський тип відносин розглядається як найбільш розвинена форма взаємодії, що ґрунтується на принципах взаємної довіри, рівноправності сторін і спільної відповідальності за результати публічної політики. У межах цієї моделі громадянське суспільство виступає не лише як консультативний чи контрольний суб'єкт, а як повноправний учасник процесу вироблення та реалізації політики. Як підкреслює Лестер М. Саламон, сучасні держави дедалі частіше використовують «третій сектор» як інструмент спільного управління, що дозволяє підвищити ефективність надання публічних послуг та забезпечити більшу гнучкість управлінських рішень [9]. Подібні підходи підтримуються і Світовий банк, де партнерство з громадянським суспільством розглядається як ключовий елемент ефективного врядування та сталого розвитку [4].

Коопераційний тип відносин характеризується співпрацею між державою та громадянським суспільством у вирішенні окремих завдань без глибокої інтеграції ресурсів і стратегічних цілей. Такий тип є типовим для перехідних суспільств, де інституційна взаємодія ще не досягла рівня сталого партнерства. У дослідженнях Г. Б. Пітерс зазначається, що кооперація дозволяє поступово формувати довіру між суб'єктами та створює передумови для переходу до більш інтегрованих моделей

взаємодії [10]. У цьому контексті кооперація виступає як проміжна форма між формальною участю та повноцінним партнерством.

Конкурентний тип відносин виникає в умовах, коли держава та структури громадянського суспільства змагаються за вплив на процеси формування публічної політики або розподіл ресурсів. Це може проявлятися у боротьбі за доступ до фінансування, інформаційних ресурсів або політичного впливу. Як зазначає Роберт А. Даль, конкуренція між різними центрами впливу є невід'ємною складовою плюралістичної демократії, оскільки забезпечує баланс інтересів і запобігає концентрації влади [11]. Водночас надмірна конкуренція може призводити до фрагментації політичного простору та зниження ефективності управлінських рішень.

Конфліктний тип відносин проявляється у відкритому протистоянні між державою та громадянським суспільством і, як правило, є наслідком низького рівня довіри, обмеження громадянських прав або неефективності державних інститутів. У межах теорії соціальних рухів підкреслюється, що конфлікт є природною формою політичної взаємодії, яка виникає у відповідь на нерівність доступу до ресурсів і влади [12]. Попри деструктивний характер, конфлікт може виконувати конструктивну функцію, стимулюючи інституційні зміни та реформування державної політики.

Контрольний тип відносин передбачає домінування функції громадського нагляду за діяльністю органів публічного управління. У цій моделі громадянське суспільство виступає як незалежний контролер, що забезпечує прозорість, підзвітність і законність діяльності влади. Відповідно до підходів Transparency International, ефективний громадський контроль є одним із ключових чинників запобігання корупції та підвищення якості державного управління [6]. Додатково ОЕСР наголошує, що механізми підзвітності, включаючи участь громадянського суспільства, є основою відкритого врядування та довіри до державних інституцій [13].

Таким чином, типологія відносин між органами публічного управління та структурами громадянського суспільства відображає складну динаміку їхньої взаємодії, що варіюється від співпраці до конфлікту. Кожен із типів має власну функціональну роль у забезпеченні демократичного врядування, а їх поєднання формує багатовимірну систему взаємозв'язків, яка визначає ефективність публічної політики та рівень розвитку громадянського суспільства.

У наукових дослідженнях також виділяються моделі взаємодії держави та громадянського суспільства, які відображають історичні та інституційні

особливості розвитку держав. Зокрема, соціал-демократична модель передбачає високий рівень партнерства та інституційної взаємодії, ліберальна – акцентує увагу на автономії громадянського суспільства, тоді як етатистська модель характеризується домінуванням держави над громадськими інститутами [14]. Вибір тієї чи іншої моделі визначає специфіку стратегій взаємодії та типологію відносин у конкретній країні.

Особливістю сучасного етапу розвитку є перехід до мережевих форм взаємодії, коли комунікація між державою та громадянським суспільством здійснюється через горизонтальні зв'язки, цифрові платформи та інститути співуправління. У таких умовах громадянське суспільство не лише реагує на державну політику, але й активно формує порядок денний, виступаючи джерелом інновацій та соціального капіталу. Водночас ефективність такої взаємодії залежить від наявності належного нормативно-правового забезпечення, інституційної спроможності сторін та рівня розвитку політичної культури.

Для України характерною є багаторівнева та гібридна модель взаємодії між структурами громадянського суспільства та органами публічного управління, що сформувалася під впливом тривалих трансформаційних процесів, євроінтеграційного курсу, а також безпрецедентних викликів, пов'язаних із воєнним станом. Така модель поєднує різні типи та стратегії взаємодії – від партнерських і коопераційних до контрольних і конфліктних – що відображає як динаміку демократичного розвитку, так і наявні інституційні дисбаланси.

Особливого розвитку в Україні набули партнерські та волонтерські форми взаємодії, особливо після 2014 року та в умовах повномасштабної війни. Громадянське суспільство фактично стало співвиконавцем низки державних функцій, зокрема у сферах оборони, гуманітарної допомоги, соціального захисту та відновлення інфраструктури. Як підкреслюють експерти Програми розвитку ООН, українські громадські організації та волонтерські ініціативи відіграють ключову роль у забезпеченні стійкості суспільства та підтримці державних інституцій у кризових умовах [15]. Аналогічні висновки містяться у звітах Світового банку, де наголошується, що залучення громадянського суспільства значно підвищує ефективність реагування на кризи та сприяє більш адресному розподілу ресурсів [4].

Волонтерський рух в Україні став унікальним явищем, яке суттєво трансформувало традиційні уявлення про межі між державою та громадянським суспільством. Дослідження свідчать, що рівень довіри до волонтерських організацій стабільно перевищує довіру до більшості державних інституцій, що створює передумови для формування нових

моделей партнерства та співуправління [16]. У цьому контексті партнерські відносини набувають не лише інструментального, але й стратегічного значення, оскільки забезпечують мобілізацію суспільних ресурсів у критичних умовах.

Водночас, попри позитивну динаміку розвитку партнерських форм взаємодії, в Україні зберігаються елементи конфліктності та недовіри між громадянським суспільством і органами влади. Це проявляється у критиці державної політики, протестній активності, а також у напруженості навколо питань прозорості, підзвітності та ефективності використання ресурсів. Як зазначає організація Transparency International, хоча Україна досягла певного прогресу у сфері боротьби з корупцією, рівень довіри до державних інституцій залишається відносно низьким, що зумовлює активну контрольну роль громадянського суспільства [6].

Додатково ОЕСР підкреслює, що для країн із перехідною економікою характерною є наявність інституційних розривів між формально задекларованими механізмами участі громадськості та їх фактичною реалізацією, що також може спричиняти конфліктні форми взаємодії [13]. У цьому контексті конфліктність не завжди має виключно негативний характер, оскільки вона може виступати каталізатором інституційних змін і вдосконалення державної політики.

Проведений аналіз дає підстави зазначити, що сучасна модель взаємодії між структурами громадянського суспільства та органами публічного управління в Україні є результатом поєднання різних стратегій і типів відносин, що відображають як досягнення демократичного розвитку, так і наявні проблеми інституційної спроможності. Посилення партнерських і волонтерських форм взаємодії свідчить про зростання ролі громадянського суспільства як ключового актора публічного управління, тоді як збереження елементів конфліктності та недовіри вказує на необхідність подальшого вдосконалення правових, організаційних і комунікаційних механізмів взаємодії між державою та суспільством.

Висновки. Узагальнення теоретичних підходів і практичних аспектів взаємодії структур громадянського суспільства з органами публічного управління дає підстави стверджувати, що така взаємодія є невід'ємною складовою сучасної моделі демократичного врядування та важливим чинником підвищення ефективності публічної політики. Громадянське суспільство поступово трансформується з периферійного елемента соціальної системи у впливового суб'єкта управлінських процесів, здатного не лише реагувати на дії держави, але й формувати порядок денний розвитку.

Систематизація основних стратегій взаємодії дозволяє визначити, що найбільш поширеними та функціонально значущими є стратегії участі, партнерства, контролю, адвокації та конфліктної взаємодії, кожна з яких виконує окрему роль у забезпеченні балансу між інтересами держави та суспільства. Встановлено, що стратегія участі сприяє легітимації управлінських рішень і підвищенню рівня їх соціальної прийнятності, тоді як стратегія партнерства забезпечує спільну реалізацію публічної політики та підвищує ефективність використання ресурсів. Водночас стратегія контролю виконує ключову функцію забезпечення прозорості та підзвітності влади, а адвокація дозволяє репрезентувати інтереси різних соціальних груп у процесі прийняття рішень. Конфліктна взаємодія, попри свою суперечливість, виступає важливим механізмом корекції державної політики та індикатором наявних проблем у системі публічного управління.

Аналіз типології відносин між органами публічного управління та структурами громадянського суспільства засвідчує, що їх характер варіюється залежно від рівня інституційного розвитку, політичної культури та ступеня демократизації суспільства. Партнерський тип відносин визначається як найбільш ефективний і бажаний, оскільки забезпечує рівноправність сторін та спільну відповідальність за результати політики. Коопераційний тип виступає проміжною формою, що відображає процес становлення взаємодовіри, тоді як конкурентний і конфліктний типи свідчать про наявність суперечностей у розподілі ресурсів і впливу. Контрольний тип відносин забезпечує реалізацію функції громадського нагляду та є необхідною умовою демократичного врядування.

Встановлено, що у практиці публічного управління зазначені стратегії та типи відносин не існують ізольовано, а формують комплексну та динамічну систему взаємодії, в якій вони взаємодоповнюють один одного. Ефективність цієї системи залежить від рівня нормативно-правового забезпечення, інституційної спроможності органів влади та громадянського суспільства, а також від ступеня сформованості культури участі та довіри.

Для України характерним є поєднання різних стратегій і типів взаємодії, що обумовлено трансформаційними процесами, реформуванням публічного управління та впливом кризових факторів, зокрема воєнного стану. Посилення ролі громадянського суспільства, особливо у формі волонтерських і партнерських ініціатив, свідчить про його зростаючу спроможність виконувати функції, які традиційно належали державі. Водночас збереження елементів конфліктності та

недостатнього рівня інституційної довіри вказує на необхідність подальшого вдосконалення механізмів взаємодії.

Отже, розвиток ефективної моделі взаємодії між структурами громадянського суспільства та органами публічного управління потребує комплексного підходу, що передбачає інституціоналізацію партнерських відносин, розширення можливостей участі громадськості, зміцнення механізмів підзвітності та формування культури конструктивного діалогу. Це є передумовою підвищення якості публічного управління, забезпечення сталого розвитку та утвердження демократичних принципів у суспільстві.

Список використаних джерел:

1. Зубар І., Онищук Ю. Інститути громадянського суспільства як суб'єкти публічного управління. *Публічне управління і право: історія, теорія, практика*. 2021. № 1. С. 36-42. <https://doi.org/10.31652/2786-6068-2021-1-36-42>
2. Fung Archon. Varieties of Participation in Complex Governance. *Public Administration Review*, 2006. Vol. 66. P. 66–75. URL: <http://www.jstor.org/stable/4096571>.
3. OECD. Citizens as Partners: Information, Consultation and Public Participation in Policy-Making. URL: https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2001/10/citizens-as-partners_g1gh14ab/9789264195561-en.pdf
4. World Bank. Engaging Civil Society Organizations (CSOs) for Successful ID Systems: Guidance Note. URL: <https://documents1.worldbank.org/curated/en/099825009302229686/pdf/P17159206578ad0ad0824b0d39898774ed3.pdf>
5. Keck Margaret E., and Kathryn Sikkink. *Activists beyond Borders: Advocacy Networks in International Politics*. Cornell University Press, 1998. URL: <http://www.jstor.org/stable/10.7591/j.ctt5hh13f>.
6. Transparency International. *Corruption perceptions index*. URL: <https://www.transparency.org/en/cpi/2025>
7. Tilly C. *Social Movements, 1768-2004* (1st ed.). Routledge, 2004. <https://doi.org/10.4324/9781315632063>

8. Milofsky Carl. The Emerging Nonprofit Sector: An Overview by Lester M. Salamon and Helmut K. Anheier. *Contemporary Sociology*. 1998. Vol. 27. No. 1. P. 68–69. <https://doi.org/10.2307/2654727>.
9. Lester M. Salamon. The New Governance and the Tools of Public Action: An Introduction, 28 *Fordham Urb. L.J.* 1611 (2001). URL: <https://ir.lawnet.fordham.edu/ulj/vol28/iss5/4>
10. Peters B.G. The Politics of Bureaucracy: A Continuing Saga. *NISPA Journal of Public Administration and Policy*. 2020. № 13(2). P. 213-220. <https://doi.org/10.2478/nispa-2020-0021>
11. Dahl R. *Polyarchy: Participation and Opposition*. Yale University Press, 1971.
12. Tarrow S. Charles Tilly and the Practice of Contentious Politics. *Social Movement Studies*. 2008. № 7(3). P. 225-246. <https://doi.org/10.1080/14742830802485601>
13. OECD (2016). *Open Government: The Global Context and the Way Forward*, OECD Publishing, Paris. <http://dx.doi.org/10.1787/9789264268104-en>
14. Майсара А. Типологія моделей державної політики із забезпечення громадянського потенціалу взаємовідносин органів влади та суспільства. *Публічне урядування*. 2018. № 5 (15). С. 140-148. <https://doi.org/10.32689/2617-2224-2018-15-5-140-148>
15. European Union and UNDP support Ukrainian civil society in emergency response. URL: <https://www.undp.org/ukraine/press-releases/european-union-and-undp-support-ukrainian-civil-society-emergency-response?utm.com>
16. Стан розвитку громадянського суспільства в Україні у 2023–2024 роках: аналіт. доп. / [Каплан Ю., Скворцова В., Валецький О. та ін.]; за ред. В.Потапенка, Ю.Каплан, Ю.Тищенко, В.Токмана. Київ: НІСД, 2024. 47 с. <https://doi.org/10.53679/NISS-analytrep.2024.15>

References:

1. Zubar, I., & Onyshchuk, Yu. (2021). Civil Society Institutions as Subjects of Public Administration. *Public Administration and Law: History, Theory, Practice*, 1, 36-42. <https://doi.org/10.31652/2786-6068-2021-1-36-42>

2. Fung, Archon (2006). Varieties of Participation in Complex Governance. *Public Administration Review*, 66, 66-75. URL: <http://www.jstor.org/stable/4096571>.
3. OECD. Citizens as Partners: Information, Consultation and Public Participation in Policy-Making. URL: https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2001/10/citizens-as-partners_g1gh14ab/9789264195561-en.pdf
4. World Bank. Engaging Civil Society Organizations (CSOs) for Successful ID Systems: Guidance Note. URL: <https://documents1.worldbank.org/curated/en/099825009302229686/pdf/P17159206578ad0ad0824b0d39898774ed3.pdf>
5. Keck, Margaret E., and Kathryn Sikkink (1998). *Activists beyond Borders: Advocacy Networks in International Politics*. Cornell University Press. URL: <http://www.jstor.org/stable/10.7591/j.ctt5hh13f>.
6. Transparency International. Corruption perceptions index. URL: <https://www.transparency.org/en/cpi/2025>
7. Tilly, C. (2004). *Social Movements, 1768-2004* (1st ed.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315632063>
8. Milofsky, Carl (1998). The Emerging Nonprofit Sector: An Overview by Lester M. Salamon and Helmut K. Anheier. *Contemporary Sociology*, 27, 1, 68–69. <https://doi.org/10.2307/2654727>.
9. Lester, M., Salamon (2001). The New Governance and the Tools of Public Action: An Introduction, 28 *Fordham Urb. L. J.* 1611. URL: <https://ir.lawnet.fordham.edu/ulj/vol28/iss5/4>
10. Peters, B.G. (2020). The Politics of Bureaucracy: A Continuing Saga. *NISPAcee Journal of Public Administration and Policy*, 13(2), 213-220. <https://doi.org/10.2478/nispa-2020-0021>
11. Dahl, R. (1971). *Polyarchy: Participation and Opposition*. Yale University Press.
12. Tarrow, S. (2008). Charles Tilly and the Practice of Contentious Politics. *Social Movement Studies*, 7(3), 225–246. <https://doi.org/10.1080/14742830802485601>
14. OECD (2016). *Open Government: The Global Context and the Way Forward*, OECD Publishing, Paris. <http://dx.doi.org/10.1787/9789264268104-en>

15. Maisara, A. (2018). Typology of models of state policy for ensuring the civil potential of relations between authorities and society. *Public governance*, 5 (15), 140-148. <https://doi.org/10.32689/2617-2224-2018-15-5-140-148>.

16. European Union and UNDP support Ukrainian civil society in emergency response. URL: <https://www.undp.org/ukraine/press-releases/european-union-and-undp-support-ukrainian-civil-society-emergency-response?utm.com>

17. The state of development of civil society in Ukraine in 2023–2024: analytical supplement. / [Kaplan Yu., Skvortsova V., Valevskiy O. et al.] ; ed. V. Potapenko, Yu. Kaplan, Yu. Tyshchenko, V. Tokmana. Kyiv: NISD, 2024. 47 p. <https://doi.org/10.53679/NISS-analytrep.2024.15>

Фінансування. Це дослідження не отримувало зовнішнього фінансування. Використання ШІ. При підготовці цієї статті штучний інтелект не використовувався. Автор несе повну відповідальність за зміст статті.

Подяки. Автор не має подяки.

Отримано: 20.04.2026

Прийнято: 25.05.2026

Опубліковано: 22.06.2026